

Å utforske biletkunst i framandspråkundervisninga

Av **Berit Hope Blå**, høgskulelektor, Nasjonalt senter for engelsk og framandspråk i opplæringa, Halden

I den nyutvikla ressursen på senteret blir merksemda retta mot utforskande framandspråkopplæring – her eksemplifisert gjennom undersøkjande og multisensoriske tilnærmingar til måleri frå fransk-, russisk-, spansk- og tysktalande land:

- *Nave Nave Moe* av Paul Gauguin
- *Over the town* av Marc Chagall
- *Flamenco* av Fernando Botero
- *Wanderer im Nebelmeer* av Caspar David Friedrich

Nave Nave Moe, Paul Gauguin
Wikipedia, Public domain

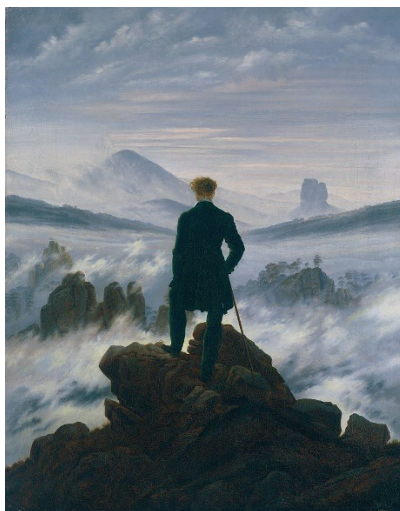

Over the town, Marc Chagall
Wikiart, Public Domain US

Flamenco, Fernando Botero
Fair Use

Gjennom arbeid med måleri legg vi oss tett opp mot læreplanen i framandspråk, som primært knytter utforsking til det interkulturelle aspektet, jf. kompetansemålet «utforske og presentere kunstnarlege og kulturelle uttrykk frå område der ein snakkar språket, og gjere greie for eigne opplevingar».

Wanderer im Nebelmeer, Caspar David Friedrich
Wikipedia Public Domain

Før elevane blir introduserte for måleriet eller får informasjon om det, prøver vi å fange merksemda deira gjennom ulike sanseinntrykk. Den første aktiviteten har ei auditiv tilnærming og inneber å lytte til utvalde lydeffektar som er relevante for måleriet. Desse lydspora skal vekkje fantasien til elevane og samtidig gi dei ein alternativ inngang til temaet som går utover det reint visuelle. Den andre aktiviteten har ein taktil dimensjon og inviterer elevane til sjølv å plassere puslebitar med element frå måleriet slik dei trur det ser ut.

Gjennom desse innleiande oppgåvene får elevane gjere seg nokre tankar om temaet på førehand, og dei blir introduserte for nyttige ord og nyttig informasjon på ein engasjerande og overraskande måte.

I det vidare undervisningsforløpet, etter at elevane har fått tilgang til kunstbiletet, bruker vi Costas tre nivå for tenking og spørsmålsstilling¹, både som strukturerande prinsipp og for å oppnå optimal progresjon. I dei tre nivåa, som kan seiast å vere ein forenkla versjon av taksonomien til Bloom, går utviklinga frå det det enklare og konkrete til det meir komplekse og abstrakte.

Costa er vald på grunn av evna modellen har til å gi ei enkel, men effektiv ramme for å formulere spørsmål og gradvis auke dei kognitive krava på ein systematisk måte. Strukturen hjelper både læraren og elevane ved å vise korleis tenkinga kan utviklast frå enkle, konkrete observasjonar til meir komplekse analysar og abstrakte refleksjonar. Dermed blir det lettare for elevane å byggje forståing trinnvis, samtidig som læraren får eit verktøy for å differensiere spørsmåla og støtte elevane undervegs.

Utviklinga i Costas modell (sjå illustrasjonen) går frå grunnleggjande informasjonsinnhenting (nivå 1), der elevane identifiserer og gir att fakta, til meir analytisk bearbeiding (nivå 2), der dei samanliknar, tolkar og ser samanhengar. Til slutt når dei det høgaste nivået (nivå 3), der dei nyttar kritisk tenking, vurderer ulike perspektiv og formulerer eigne konklusjonar.

¹ Costa, A.L. (red.) (1985). *Developing Minds: A Resource Book for Teaching Thinking*.

1

SAMLE (konkret)

Her skal elevane samle og gi att informasjon. Relatert til denne aktuelle undervisningseininga vil det seie at dei skal utforske eit måleri gjennom det vi heilt konkret kan sjå.

2

BEARBEIDE**(semikonkret/semiabstrakt)**

No skal elevane prøve å forstå kva som ligg bak det umiddelbare uttrykket, basert på informasjon i kjelda. I dette undervisningsopplegget omkring kunst inneber det å gå litt ut over det biletet konkret viser, ved å vurdere ulike tolkingar.

3

BRUKE (abstrakt)

Her løftar vi blikket endå meir og går utover kjelda, det vil seie at vi knytter læringa ytterlegare til eigne tankar og erfaringar. Måleriet blir brukt som ein inngang til refleksjon, assosiasjonar og nye perspektiv og beveger seg dermed frå det reint visuelle til det meir konseptuelle og personlege.

På kvart nivå har vi foreslått to aktivitetar som tilbyr fleire tilnærmingar, slik at elevane får utforske innhaldet frå ulike perspektiv og med ulike læringsstilar.

Nivå 1: Samle

På dette nivået har vi valt aktiviteten *biletbeskriving*, der vi identifiserer og beskriv det som er direkte synleg i biletet, ved å svare på heilt grunnleggjande spørsmål: Kva ser vi? Kven ser vi? Kvar er dette? Slik får elevane øve på basisvokabular knytt til biletkomposisjon og det biletet eintydig illustrerer.

Den andre aktiviteten, *baksnakk*, fokuserer framleis på det vi faktisk ser på biletet,

men for å auke ordforrådet blir bilettutvalet utvida. Her er det viktig at bileta heng nokolunde tematisk saman, slik at elevane får repetere nyttig vokabular. Elevane får ein bilethalvdel festa på ryggen, og så skal dei gå rundt i klasserommet og snakke saman for å finne ut kven som har den andre halvdelen. Aktiviteten er kinestetisk og skaper dermed variasjon i lærings-situasjonen.

Nivå 2: Bearbeide

Her blir elevane introduserte for aktiviteten *assosiasjonskonkurranse*. Klassen blir delt inn i mindre grupper, og elevane i kvar gruppe samarbeider om å knyte ord og omgrep til kunstbiletet. Aktiviteten

Costas tre nivå for tenking

Ei gruppe elevar gjennomfører aktiviteten baksnakk

gir rom for å utforske ulike tolkingar ved å oppmuntre til deling av personlege tankar og erfaringar, jf. kompetansemålet «gi uttrykk for eigne opplevingar». Ved å fokusere på unike ord blir elevane oppmoda til å tenkje kreativt og strategisk, samtidig som dei får repetert og utvida ordforrådet sitt. I tillegg skaper konkurranse-elementet avveksling og engasjement.

Vidare skal elevane jobbe med *venndiagram*, to overlappende sirkalar som visualiserer samanlikningar. I denne samanhangen blir venndiagrammet brukt til å samanlikne to kunstbilete. Her får elevane utforske innhaldet i bileta aktivt gjennom å identifisere likskapar og forskjellar. Dei hentar ikkje berre informasjon, dei bearbeider òg informasjonen ved å sortere funna i ein logisk struktur.

Nivå 3: Bruke

På det siste nivået i Costas modell skal elevane utforske kunstbiletet gjennom aktiviteten *skulpturteater*. Her inntek dei roller som statuar og dannar tablå som uttrykkjer korleis dei tolkar kunstverket. Dette er ei dramaøving som set i gang assosiasjonar, nytenking og personleg meningsskapning – noko som kan opne for

djupare forståing og individuelle tolkingar. Denne tilnærminga oppmodar elevane til å bruke kroppen og kreativiteten for å formidle refleksjonane sine, noko som bind saman den visuelle og den taktile opplevinga av kunstverket.

Den siste aktiviteten, *kreativ reproduksjon*, går ut på å skape ein fantasiversjon av originalbiletet. Elevane blir oppmuntra til å reflektere over og tolke originalbiletet på ein personleg og kreativ måte. Til slutt har de ein gallerirundgang. Her får elevane presentere og diskutere tolkingane sine på framandspråket.

Som nemnt innleiingsvis legg dette undervisningsopplegget opp til ein undersøkjande og sansestimulerande læringsprosess samtidig som det skaper nysgjerrigheit og undring. Bruken av ulike kjelder og tilnærmingar som lydinspirasjon, pusling, rørsle, konkurranse, samanlikning og dramatisering samsvarer godt med korleis læreplanen beskriv verbet *å utforske*. Beskrivinga omfattar omgrepa *oppleve*, *oppdage*, *observere* og *granske* og bidreg til at elevane tileignar seg språklege og kulturelle kunnskapar og ferdigheiter.

I tillegg er samanlikning ein viktig del av ei utforskande tilnærming, både slik det kjem fram av verbforklaringa og i kompetansemålet, der elevane skal sjå samanhengar med sin eigen bakgrunn når dei utforskar kulturelle aspekt. Bruken av Costas modell i arbeidet med kunstbilete leier elevane inn på ein strukturert veg i arbeidet med tolking og refleksjon. Dei får øve på å stille spørsmål, trekkje slutningar og forstå kunst i ein breiare kulturell og tematisk kontekst.

Undervisningsløpa
finn du på nettsida
til Framandspråksenteret
under læringsressursar nivå I,
men dei kan òg brukast
på nivå II.